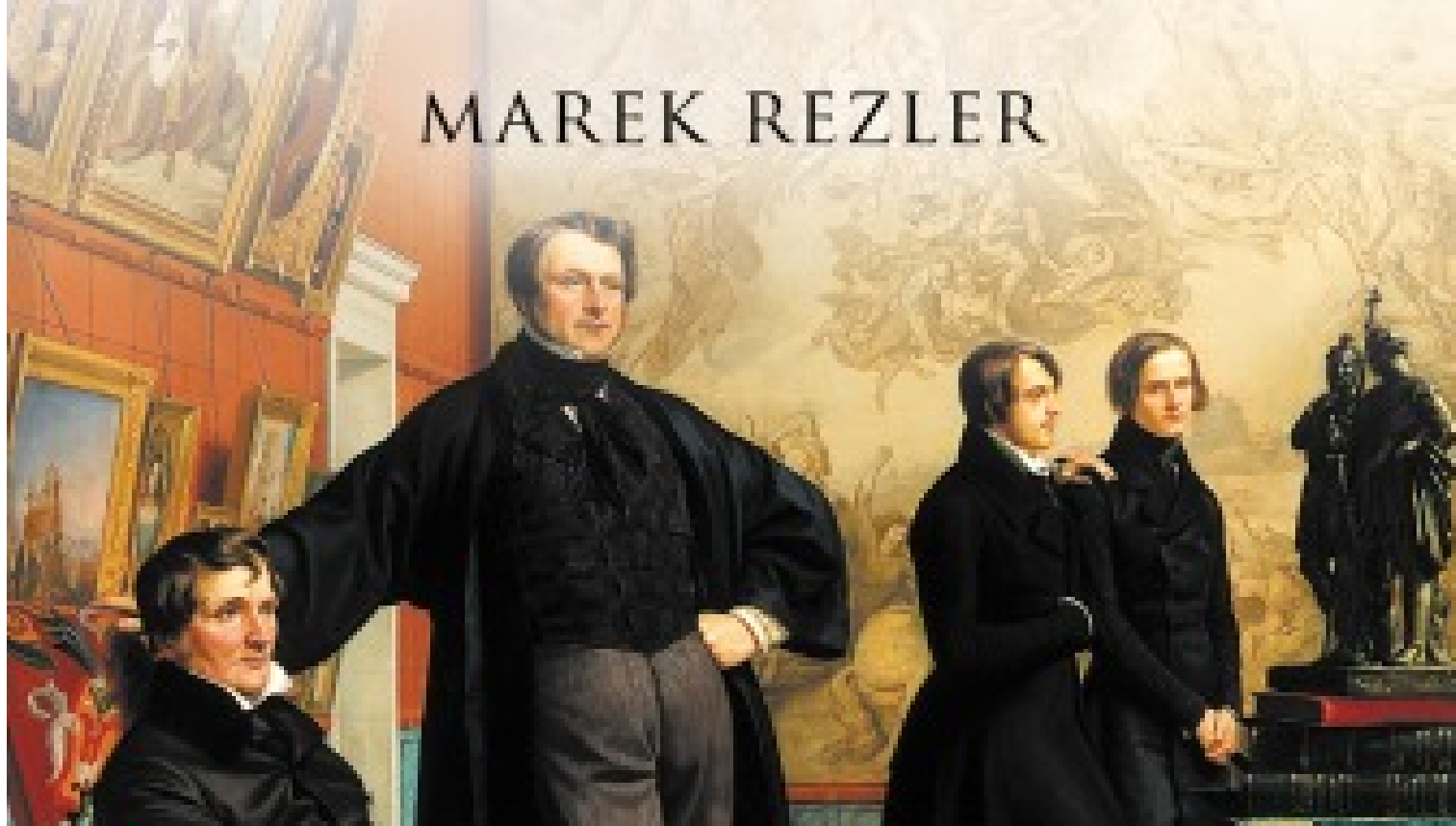
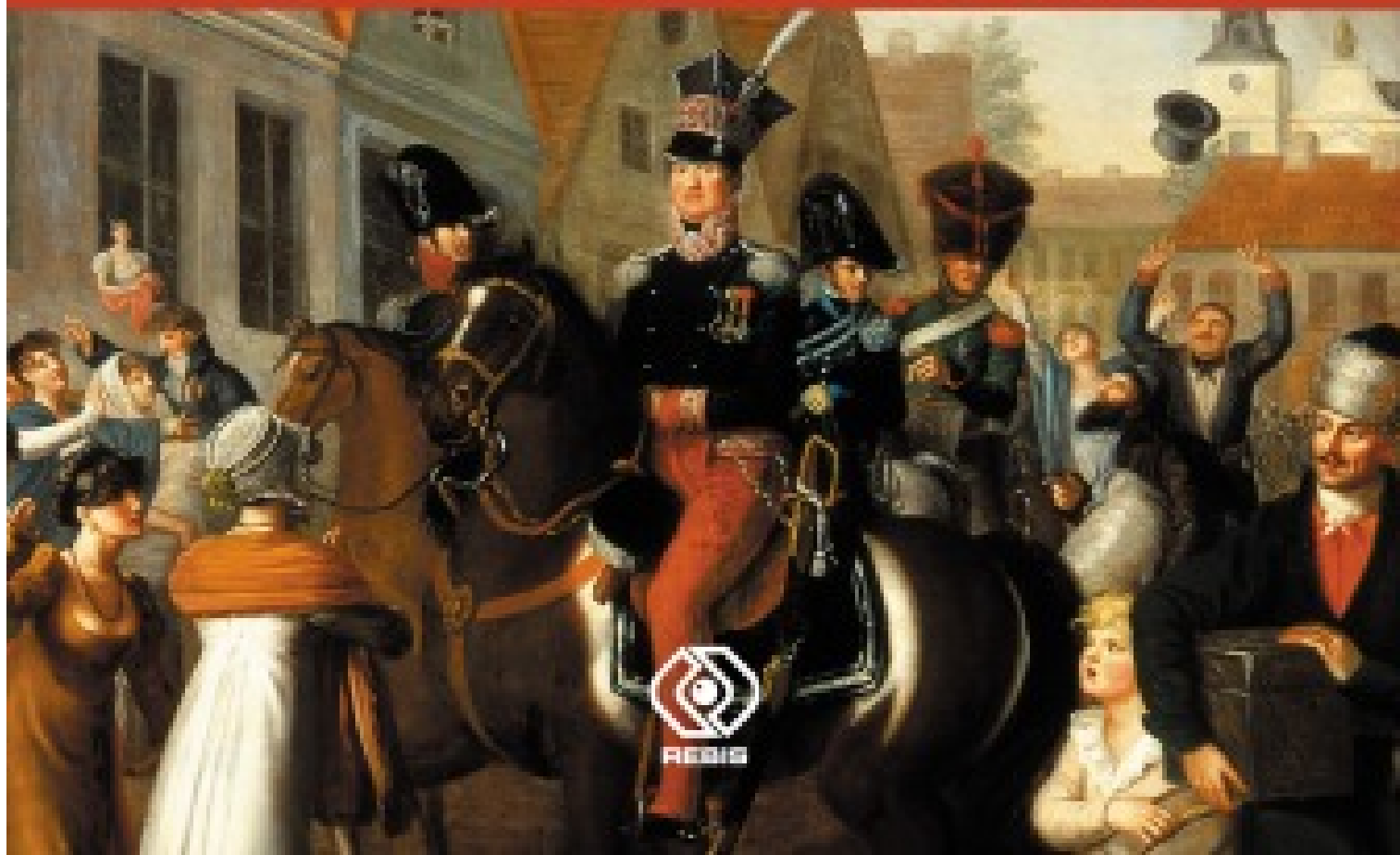


MAREK REZLER



NIE TYLKO ORĘŻEM

BOHATEROWIE WIELKOPOLSKIEJ
DROGI DO NIEPODLEGŁOŚCI



Wielkopolski sposób na niepodległość

nimfa bagienna



Autor: Marek Rezler

Tytuł: „Nie tylko orężem. Bohaterowie wielkopolskiej drogi do niepodległości”

Wydawca: Rebis 2014

Liczba stron: 343

Cena: 44,90 zł

Wśród historyków – ale również zwykłych ludzi – hasło „odzyskanie niepodległości” jest równoznaczne z wizją patrioty jako cierpiącego powstańca, który za pomocą walki zbrojnej oraz za cenę własnego życia dąży do uwolnienia kraju spod jarzma zaborców. Przez wiele lat nie dopuszczano do głosu innej możliwości: że o niepodległość można walczyć na wiele sposobów, niekoniecznie drogą kolejnych nieudanych i krwawo tłumionych powstań.

W książce „Nie tylko orężem. Bohaterowie wielkopolskiej drogi do niepodległości” Marek Rezler próbuje zmienić ten stan rzeczy. Autor stara się pokazać, że wielokrotnie krytykowana pozytywistyczna praca organiczna i praca u podstaw to nie przejaw wygodnictwa i konformizmu, ale pragmatyczne podejście do powolnego, ale skutecznego tworzenia narodowej świadomości, której skutkiem jest właśnie odzyskanie niepodległości. Praca ta jest kontynuacją, a także swoistym zamknięciem problematyki związanej z zaangażowaniem Wielkopolan w walkę o niepodległość w czasach zaboru. Autor podejmował ten temat we wcześniejszych publikacjach („Powstanie wielkopolskie 1918-1919” oraz „Wielkopoleanie pod bronią 1768-1921”), a teraz w ciekawy sposób go rozwija.

Książka została podzielona na dwie części. W pierwszej autor opisuje kolejne walki, w których brali udział Wielkopoleanie. Przegląd rozpoczyna od konfederacji barskiej, a na powstaniach śląskich z 1921 roku kończy. Nie jest to bardzo wnikliwa analiza, jednak nawet taki krótki zarys pokazuje, że walka zbrojna nie była im obca, a działali nie tylko w obrębie zaboru pruskiego. Na dalszych stronach znajduje się również krótki rozdział opisujący sytuację geopolityczną i początki

wprowadzania założeń pracy organicznej, co jest niezwykle ważne dla zrozumienia specyficznego sposobu obrania drogi do niepodległości, jaki charakteryzuje Wielkopolskę.

Część druga, zatytułowana „Żołnierze i organicznicy”, przedstawia trzydzieści jeden biografii ludzi zasłużonych dla odzyskania niepodległości. Krótkie charakterystyki pokazują, że większość tych osób była doskonałymi organizatorami, którzy odnaleźli w pracy organicznej własny sposób na działalność patriotyczną. Wśród nich znajdują się m.in. Tytus Działyński, który odbudował Kórnik oraz założył tamtejszy księgozbiór, Hipolit Cegielski, znany przemysłowiec, czy Jan Henryk Dąbrowski, znany przede wszystkim z tekstu polskiego hymnu narodowego. Różni ludzie, różne pochodzenie i sposoby na życie, ale łączył ich jeden cel – by Polska znów znalazła się na mapie Europy. Ta część wyraźnie pokazuje, że na rzecz odzyskania własnego państwa została wykonana ogromna praca na wielu polach – przemysłowym, edukacyjnym czy naukowym.

Na koniec chciałabym podkreślić, że „Nie tylko orężem...” nie jest pracą *stricto* naukową, chociaż na pierwszy rzut oka taką może się wydawać, szczególnie gdy spojrzy się na dość obszerną bibliografię. Jednak ta nienaukowość to właśnie największy atut książki – żywy i przystępny język sprawia, że czyta się ją z przyjemnością (czego o wielu naukowych publikacjach nie można powiedzieć). Ładne wydanie w twardej oprawie, dodatkowo opatrzone licznymi fotografiami przedstawiającymi opisywane postacie czy miejsca, sprawiają, że jest to pozycja, z którą warto się zapoznać, by wiedzieć, że poza walką zbrojną istniały także inne sposoby na wyrażenie swojej miłości do kraju.

Magdalena Stawniak